REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Železna cesta 16, 1000 Ljubljana
T: 080 81 80
E: gp@zagovornik-rs.si

Policijska uprava Kranj
Bleiweisova cesta 3
4000 Kranj
E: pukr@policija.si

Številka: 0702-290/2021/2
Datum: 14. 12. 2021

Zadeva: Priporočilo Zagovornika načela enakosti

Spoštovani,

na Zagovornika načela enakosti (v nadaljevanju: Zagovornik) se je obrnila posameznica in opozorila na domnevno neprimeren video »Čista stekla«, ki je bil objavljen na Facebook profilu Policijske uprave Kranj.[1] Posameznica Zagovornika sprašuje, kaj meni o videu, ki ga sama označuje kot seksističnega.

Video prikazuje moškega v avtu, ki pove: *»Smo v obdobju zelo nizkih temperatur in zaledenelih šip. Zato je obvezna zimska oprema tudi za šoferja. Kaj morate imeti s sabo? Obvezno trak ali kapo. Rokavice. Drzalico. Pa čaj. Ane. Pa bomo videli zdej, zakaj vse to rabimo.«* Moški začne trkati, naj pride njegova žena. Ko se avtomobilu približa ženska, moški pove, da ji moramo dati trak, rokavice in drzalico *»da je ne bo zeblo in da lahko začne pucati«*. Moški nadaljuje: *»Ful je dobro, da ste poročeni. Brez žene ali pa punce to ne gre. Zakaj pa čajček? Zato, da ko ona čisti, da vas ne bo zeblo. To je pa za vas.«* Doda nasvet: *»Kako jo pripraviti, da to naredi? Avto prepišite na njo in ji recite, da je v vsakem primeru njen in pojdite vmes tudi ven in jo malo spodbujajte.«*

Posameznica meni, da ni edina ženska, ki se ob čem takšnem počuti močno užaljeno. Izpostavlja, da bi bilo potrebno o tem, kaj si je v videu dovolil organ izvršilne oblasti, javno spregovoriti in izpostaviti, da to ni sprejemljivo obnašanje za nikogar, še najmanj pa za zaposlene v javni službi, za katero se pričakuje visok nivo integritete in etike.

*

Naj na začetku pojasnimo, da je Zagovornik načela enakosti samostojen državni organ, katerega naloge in pooblastila ureja 21. člen Zakona o varstvu pred diskriminacijo (Uradni list RS, št. 33/16 in 21/18 – ZNOrg, v nadaljevanju: ZVarD). Slednji določa, da je Zagovornik med

[1] Facebook profil Policijske uprave Kranj, video posnetek »Čista stekla« z dne 22. 11. 2021; dostopno na spletni strani: https://fb.watch/9BWtvBcgkG/. Posnetek je opremljen s pripisom: »Zima gre not in ❄stekla nekdo mora 🥶👊🏽zdrgnit'. Prednost je, če imaš dobro 💍ženo😁 #cistaStekla #zdrgniSipo #najboljsaZena«.

drugim pristojen za obravnavo primerov domnevne diskriminacije ter nudenje neodvisne pomoči in svetovanje diskriminiranim osebam pri uveljavljanju njihovih pravic v zvezi z varstvom pred diskriminacijo.

Definicija diskriminacije je vsebovana v 4. členu ZVarD, skladno s katero diskriminacija pomeni vsako neupravičeno dejansko ali pravno neenako obravnavanje, razlikovanje, izključevanje, omejevanje ali opustitev ravnanja zaradi osebnih okoliščin, ki ima za cilj ali posledico oviranje, zmanjšanje ali izničevanje enakopravnega priznavanja, uživanja ali uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, drugih pravic, pravnih interesov in ugodnosti. Pri diskriminaciji mora biti specifična osebna okoliščina pomemben razlog za slabšo obravnavo. Gre za prirojene ali pridobljene osebne značilnosti, lastnosti, stanja ali statuse, ki so praviloma trajno in nerazdružljivo povezani z določenim posameznikom in njegovo osebnostjo, zlasti identiteto ali pa jih posameznik ne spreminja zlahka. Mednje, skladno s 1. členom ZVarD, štejejo **spol**, narodnost, rasa ali etnično poreklo, jezik, vera ali prepričanje, invalidnost, starost, spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz, družbeni položaj, premoženjsko stanje, izobrazba ali katerakoli druga osebna okoliščina.

ZVarD poleg tega opredeljuje tudi več oblik diskriminacije. Kot osnovni obliki sta v 6. členu opredeljeni neposredna in posredna diskriminacija. 7. člen pa opredeljuje t.i. »druge oblike diskriminacije«, kamor sodita tudi nadlegovanje ter pozivanje k diskriminaciji. **Nadlegovanje** je nezaželeno ravnanje, povezano s katero koli osebno okoliščino, ki ima učinek ali namen ustvarjati zastrašujoče, sovražno, ponižujoče, sramotilno ali žaljivo okolje za osebo in žali njeno dostojanstvo (prvi odstavek 8. člena ZVarD). **Pozivanje k diskriminaciji** pomeni vsako spodbujanje drugih oseb k dejanjem, katerih posledica je bila, je ali bi lahko bila diskriminacija po določbah tega zakona. K hujšim prepovedanim ravnanjem šteje zlasti podajanje ali širjenje rasističnih, versko, narodnostno in spolno razlikovalnih pozivov, napeljevanje, ščuvanje, hujskanje k sovraštvu in diskriminaciji ter širše javno pozivanje, ki spodbuja k diskriminaciji (prvi odstavek 10. člena ZVarD). Kot diskriminacija je prepovedano tudi javno opravičevanje zapostavljanja ali preziranja oseb ali skupine oseb zaradi osebnih okoliščin, kot tudi opravičevanje idej o prevladi ali večvrednosti osebe ali skupine oseb z določenimi značilnostmi, ki izvirajo iz navedenih osebnih okoliščin nad tistimi, ki niso člani te skupine (drugi odstavek 10. člena ZVarD).

Zagovornik v okviru svojih pristojnosti (21. člen ZVarD) spremlja splošno stanje v RS na področju varstva pred diskriminacijo in položaja oseb z določenimi osebnimi okoliščinami ter podaja priporočila državnim in drugim subjektom javnega in zasebnega sektorja v zvezi z ugotovljenim položajem oseb z določeno osebno okoliščino in sicer glede na preprečevanje in odpravljanje diskriminacije.

*

Pri izvajanju pristojnosti Zagovornika težimo k preventivnemu, izobraževalnemu ravnanju, v okviru katerega tako posameznike kot širšo javnost ozaveščamo o diskriminaciji, škodljivosti njenih pojavnih oblik v družbi ter nujnosti prizadevanj za preprečevanje in odpravo izključevanja posameznikov zaradi njihovih različnih osebnih okoliščin.

Pozdravljamo proaktivno komunikacijo policije z javnostjo in ozaveščanje prebivalstva prek uporabe različnih orodij, vključno z družbenimi omrežji. Humor ima pomembno vlogo pri razbremenitvi posameznikov, morda še toliko bolj v trenutnih, zaostrenih razmerah. Objavljena šala in podobne šale, ki temeljijo na stereotipizaciji skupine oseb z določeno okoliščino, v tem primeru spolom, in predsodkih, zakoreninjenih v kulturi določene družbe, morda same po sebi na prvi pogled ne delujejo problematično. Vendar lahko tudi take, v prvi vrsti šaljive vsebine, v primeru njihovega ponavljanja, osredotočanja na določeno skupino posameznikov, stopnjevanja oziroma zaostrovanja retorike, povzročajo sistematično, postopno diskreditacijo skupine posameznikov z določeno osebno okoliščino, v tem primeru žensk. Včasih je meja

sprejemljivega v družbi zabrisana oziroma je težko vedno razločiti med primernimi ali neprimernimi vsebinami. Poudarjamo, da prav tako kot je zaželeno, da si vsakdan popestrimo tudi s humorjem, je še toliko bolj pomembno, da pri tem ne žalimo in stigmatiziramo določene skupine posameznikov ter ne krepimo spolnih stereotipov. Spolni stereotipi so eden od vzrokov za neenakost spolov in vplivajo na vsa družbena področja[2] in tako pogosto vodijo v diskriminacijo žensk.

Zagovornik vam zato **priporoča, da v prihodnje s svojimi objavami ne prispevate h krepitvi stereotipov**. Prav tako vam priporoča, da pri objavljanju vsebin v preverite njihovo primernost tudi z vidika preprečevanja diskriminacije, v dvomu pa se lahko kadarkoli obrnete tudi na Zagovornika.

Vabimo vas, da se za vsa dodatna pojasnila in morebitna vprašanja, ki bi jih imeli s področja varstva pred diskriminacijo, obrnete na nas. Dosegljivi smo na elektronskem naslovu gp@zagovornik-rs.si ali telefonski številki 080 81 80, vsak dan med 10.00 in 12.00, v sredah tudi v popoldanske času med 15.00 in 18.00 uro

Lepo pozdravljeni,

Pripravila:
Dr. Neža Kogovšek Šalamon
Vodja oddelka za ugotavljanje diskriminacije in zagovorništvo

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Poslano:
- naslovniku (pukr@policija.si),
- zbirka dok. gradiva.

[2] Evropska Komisija: Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Unija enakosti: Strategija za enakost spolov za obdobje 2020-2025, 5. 3. 2020, str. 5; dostopno na spletni strani: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0152&from=BG.